

4430/12.03.03.00.01/2024

LAUSUNTO 16.8.2024

Muonion kunta/ Kunnanhallitus
Puthaanrannantie 15
99300 MUONIO
(kirjaamo@muonio.fi)

MUONIO, TORASSIEPIN RANTA-ASEMAKAAVA, VALMISTELUVAIHE

Muonion kunta on pyytänyt Tornionlaakson museon lausuntoa Torassiepin ranta-
asemakaavan valmisteluaineistosta. Lausuntopyynnön liitteenä museolle on toimitet-
tu kaavaluonnos, kaavaluonnoksen selostus ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma
(Muonion kunta/Arkkitehtitoimisto Jarmo Lokio Oy, 9.6.2024). Alueellisena vastuumuseo-
na Tornionlaakson museo arvioi kaavan laatimista rakennetun kulttuuriympäristön,
maiseman ja arkeologisen kulttuuriperinnön näkökulmasta.

Suunnittelualue sijaitsee Torassiepissä, noin 10 kilometriä itään Muonion kirkonkyläs-
tä, Siepinjärven eli Toras-Siepin ja Törmäslompolon välissä. Alue rajautuu lännessä
osittain järven rantaan ja osittain Torassiepintiehen, pohjoisessa osittain Torassiepin
kylän asutukseen ja osittain metsäalueeseen sekä idässä ja etelässä metsäalueeseen.
Kaava-alueen maasto nousee luoteesta kaakkoon noin 60 m. Suunnittelualue on
kooltaan noin 170 hehtaaria. Torassiepintien itäpuolinen alue on vanhaa Siepin piha-
piiriä lukuun ottamatta pääasiassa rakentamatonta metsäistä aluetta, jossa sijaitsevat
poroaitaus ja koiratarha huoltorakennuksineen. Tien ja järven välissä on lomakylä ja
vanha leirintäalue.

Suunnittelun tavoitteena on rakentaa nykyisen mökkikylän paikalle korkeatasoinen
lomakylä ravintoloineen ja liittyvine rakennuksineen. Lomakylä on tarkoitus uusia
kaavan myötä kokonaan. Tavoitteena on mahdollistaa alueelle sijoittunutta lumira-
kentamista jatkossakin, jonka vuoksi alueelle tarvitaan kiinteitä toimintaa palvelevia
rakennuksia ja mahdollistetaan ohjelmalveluiden toteuttaminen ympärivuotisesti.
Rantarakentamisen mahdollisuutta nykyisen lomakylän ulkopuolelle, Torassiepin kylä
tuntumaan kartoitetaan. Suunnittelualueen itäosaan, vaaran rinteille on tavoitteena
mahdollistaa erillinen matkailurakentamisen kokonaisuus oheispalveluineen. Suunni-
telman mukaan kaavoituksen yhteydessä laaditaan tarpeelliset vaihtoehdot maan-
käytön mallit ja niiden vaikutusten sekä ratkaisujen perusteiden arviointi.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema ja suunnittelutilanne

Suunnittelualueella on voimassa Tunturi-Lapin maakuntakaava (2010) ja Olos – Särki-
järvi - Toras-Sieppi osayleiskaava (2014). Suunnittelualueen itäisimmällä osalla ei ole
voimassa olevaa osayleiskaavaa eikä alueella ole voimassa olevaa asemakaavaa.

Suunnittelualue sisältyy valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen: **Ounas- ja Pallastunturien maisemat** (VAMA2021) sekä osittain **Torassiepin kylän** valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (RKY2009). Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden luettelo on päivitetty kaavojen valmistumisen jälkeen. Päivityksessä **Ounas- ja Pallastunturien maisemat** -alue on laajentunut, eikä sitä sen vuoksi ole huomioitu maakunta- tai yleiskaavassa. Maisema-alue on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittama alue, jonka arvojen säilyminen tulee turvata maankäytön suunnittelussa.

Maisema-alueen kuvauksen mukaan Ounas- ja Pallastunturien maisemat sijaitsee kulttuurihistoriallisesti mielenkiintoisessa rajamaastossa, jossa suomalainen ja saamelainen kulttuuri ovat sulautuneet yhteen. Poronhoidolla on edelleen suuri merkitys tunturialueella. Pallasjärveen ja Jerisjärveen liittyy huomattava arkeologinen kulttuuriperintö ja eränkävynnin historiaa. Torassieppi sekä Vuontisjärvi edustavat maatalouteen pohjautuvan asutuksen kerrosta Pallastuntureiden maisemassa. Pallastunturit on merkittävä luonto- sekä virkistyskohde, jolla on myös kansanperinteeseen ja uskomuksiin liittyviä arvoja. Se on yksi vanhimpia tunturimatkoita ja on tunnettu valtakunnallisesti. Tuntureilta avautuvat näkymät suuripiirteiseen metsä- ja tunturimaisemaan, josta erottuvat useat vesistöt ja suot. **Torassiepin kylän** valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön ominaispiirteitä ovat Lapin sodan tuhoilta säästyneet ja alueen perinteistä rakennustapaa edustavat, hyvin säilyneet pihapiirit, avoimet pellot sekä joen- ja järvenrantaniityt, joilla on säilynyt niitty-latoja.

Siepinjärven rannalla ja sen viereisellä selänteellä sijaitseva suunnittelualue sijoittuu maisema-alueeseen keskeisesti kuuluviin maisemakuviin, muun muassa Keimiötunturilta länteen ja Pallastuntureilta etelä-lounaaseen avautuvaan maisemaan sekä Olokselta Pallasten suuntaan avautuvaan maisemaan.

Maakuntakaavassa suunnittelualue on osoitettu osittain *Maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi* (M) ja osittain *Matkailupalvelujen alueeksi* (RM 1408, Oloksen matkailukeskus) ja se sisältyy *Matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistystyksen kohdealueeseen* (mv 8411, Levi - Ylläs – Olos – Pallas-Hetta) sekä lähes kokonaan *Maiseman ja kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta tärkeään alueeseen* (ma 6000, Torassiepin kylä), jonka kaavamääräyksen mukaan *Alueen suunnittelussa on turvattava merkittävien kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen säilyminen*. Torassiepin kylän RKY-aluetta koskevan maakuntakaavan kehittämisperiaatteen mukaan *Kylän kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaat piirteet säilytetään ja uudisrakentaminen sovitetaan perinteiseen ympäristöön*.

Olos-Särkijärvi-Torassiepin osayleiskaavassa keskeisin osa suunnittelualueesta sijoittuu *Loma- ja matkailualueelle* (R) ja *Matkailupalvelujen alueelle* (RM-1), lisäksi pieni osa suunnittelualueen pohjoisosassa ja järven rannalla on osoitettu *Pientalouvaltaiseksi asuinalueeksi* (AP) ja itäosa osayleiskaavan alueella on *Maa- ja metsätalousvaltaista aluetta* (M). Alueen keskiosassa järven rannalle tien molemmin puolin on osoitettu *Maa- ja metsätalousvaltaista aluetta rantavyöhykkeellä* (M-1).

Kaavan yleismääräysten mukaan *Rakennukset tulee perustaa pääsääntöisesti siten, että maanpinnan luonnollinen korkeus säilyy. Maanpinnan korkeutta voidaan muuttaa pakottavista syistä enintään metri luonnollisen maanpinnan korkeudesta. Rakennusten vähimmäisetäisyydet keskivedenpinnan mukaisesta rantaviivasta: Asuinrakennuksen ja lomarakennuksen etäisyyden keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta tulee olla vähintään 30 metriä ja asunnon alimman lattiatason vähintään 1 metri ylävesirajaa korkeammalla. Ellei ylävesirajaa ole tiedossa, alimman lattiatason on oltava vähintään 1 metri keskiveden korkeudesta. Saunarakennuksen, jonka pohjapinta-ala on enintään 20 neliömetriä, tulee olla edellä mainitulla tavalla laskettavasta rantaviivasta vähintään 20 metriä.*

Osayleiskaavassa (2014) Torassiepin valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema-alue on osoitettu merkinnällä sk, jonka kaavamääräyksen mukaan *Merkinnällä on rajattu Torassiepin kylä. Alueella tapahtuvassa rakentamisessa ja ympäristöhoidossa on otettava huomioon kulttuurimaiseman ominaispiirteiden säilyminen. Rakennussuunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen perinteinen rakennustapa ja rakennustoimenpiteet on sopeutettava huolella ympäröivään rakennuskantaan ja maisemaan.*

Suunnittelualueelle sijoittuva **Siepin** kulttuurihistoriallisesti merkittävä pihapiiri on osoitettu *Arvokkaaksi rakennuskohteeksi tai pihapiiriksi* merkinnällä sr-1, jonka kaavamääräyksen mukaan kyseessä on *Maisemakuvallisesti ja/tai kyläkuvallisesti arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuskohteissa niitä muuttavien laajennus- tai korjaustoimenpiteiden kohdalla on ennen toimenpiteeseen ryhtymistä varattava museoviranomaiselle tilaisuus lausunnon antamiseen. MRL 41.2 §:n nojalla rakennuksen purkaminen edellyttää MRL 127 §:n mukaista purkulupaa. Numeroindeksi viittaa kaavaselostuksen kohdenumerointiin. (sr-1, Sieppi)*

Muinäisjännökset on osoitettu osayleiskaavassa *Muinäismuistolain rauhoittamaksi kiinteäksi muinäisjännökseksi* merkinnällä sm44, jonka kaavamääräyksen mukaan *Muinäismuistolain (295/63) nojalla muinäisjännökseen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen ja muu siihen kajoaminen ilman lupaa on kielletty. Aluetta koskevat maankäyttösuunnitelmat edellyttävät Museoviranomaisen lausuntoa. Numeroindeksi viittaa kaavaselostuksen kohdenumerointiin. (Muonio 44 Toras-Sieppi Leirintäalue).*

RM-1-merkinnällä on osoitettu *Toras-Siepin valtakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella sijaitseva matkailupalvelujen alue. Alueelle saa sijoittaa matkailupalveluihin liittyviä rakennuksia mukaan lukien toiminnan kannalta tarpeelliset asunnot. Alueen rakennusoikeuden määrä ja sijoittuminen tutkitaan asemakaavalla. Rakentamisessa on huomioitava alueen merkittävät kulttuurimaisemalliset arvot ja rakentaminen tulee sijoittaa huolellisesti ympäröivään rakennuskantaan ja maisemaan. Rakennusoikeuden määrä on ilmaistu kaavakartalla olevan kaavamerkinnän yhteydessä suluissa olevalla tehokkuusluvulla (e=0.02).*

R-merkintää koskevan kaavamääräyksen mukaan *Alueelle saa sijoittaa loma-asuntoja ja matkailutoimintaan liittyviä rakennuksia ja rakennelmia. Rakennusoikeuden määrä on ilmaistu kaavakartalla olevan kaavamerkinnän yhteydessä suluissa olevalla tehokkuusluvulla (e 0,01).*

M-1-merkinnän osayleiskaavamääräyksen mukaan *Alueella on voimassa MRL 43.2 §:n mukainen rakentamisrajoitus. Alueen rakentamisoikeus on siirretty maanomistajakohtaisesti saman maanomistusyksikön rakentamiseen tarkoitetuille alueille. Alueella sallitaan maa- ja*

metsätalouteen tai kalatalouteen liittyvä tarpeellinen rakentaminen MRL 72.3 §. Alueen metsänhoidossa on noudatettava Metsäkeskus Tapion ranta-alueita koskevia metsänhoitosuosituksia. Erityistä huomiota on kiinnitettävä rantamaisemaan ja luontoarvoihin. Maisemaa muuttavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman MRL 128 §:ssä tarkoitettua maisematyölu-paa (toimenpiderajoitus).

Maa- ja metsätalousvaltaista aluetta (M) koskevan osayleiskaavamääräyksen mukaan Alue on tarkoitettu maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. Alueella sallitaan sen käytötarkoituksen mukainen rakentaminen. Alueen käytössä on huomioitava ulkoilureittien sekä alueen virkistyskäytön edellytysten säilyminen.

Muita suunnittelualuetta koskevia merkintöjä ovat *Arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma (ge9 ja 10), Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue (luo44) sekä suunnittelualueen läpi kulkevat rannan suuntaiset Ohjeellinen ulkoilureitti (°) ja 20kV:n voimansiirtolinja (z). Toras-Sieppi-järveen, lähelle rantaa on osoitettu kaksi apajapaikkaa (*). Suurin osa suunnittelualueesta on osoitettu osayleiskaavassa asemakaavoitettavaksi alueeksi (ak).*

Arkeologinen kulttuuriperintö

Toras-Siepin ranta-asemakaavan alueella Siepinjärven rannassa Torasniemessä sijaitsee muinaismuistolain (295/1963) rauhoittama kiinteä muinaisjäänös **Toras-Sieppi leirintäalue** (tunnus muinaisjäänösrekisterissä 1000006455). Alueella on kolme tervahautaa, kuoppajäänös ja merkkejä esihistoriallisen ajan asuinpaikasta.

Asemakaavan alueella on suoritettu arkeologinen kulttuuriperintöinventointi kesällä 2024, mutta inventointiraportti ei lausunnon antamisen aikaan ole vielä valmistunut. Tällä hetkellä arkeologien kulttuuriperinnön selvitysten riittävyys ei pystytä ottamaan kantaa.

Kaavaselostuksessa tulisi ilmetä kaava-alueella sijaitsevien arkeologisten kohteiden lukumäärä, nimi, laji ja tyyppi. Vaikutusten arvioinnissa ei ole lainkaan otettu huomioon arkeologista kulttuuriperintöä.

Kaavaselostuksessa kappaleissa *Rakennuskanta* ja *Arkeologinen kulttuuriperintö* kuvat ja kartat ovat sekalaisessa järjestyksessä, eivätkä kappalejaon mukaan.

Muinaisjäänösalue sijaitsee kiinteistöillä 498-401-25-28 ja 498-401-25-39. Alueella sijaitsee myös Toras-Siepin lomakylä. Suunnitellussa asemakaavassa tälle alueelle on tulossa useita rakennusaloja. Jos kaikki suunnitellut rakennusalat tulevat toteutumaan, ne pirstaloivat entisestään muinaisjäänösalueetta ja vaikuttavat voimakkaasti muinaisjäänösalueen maisemaan. Lomakylän alueelta on löydetty merkkejä esihistoriallisen asuinpaikasta, mutta sen laajuus on epäselvä. Alueella olevat Aurora hutit ovat olleet kevytrakenteisia, eivätkä ole vaatineet isoja perusteuksen tekemisiä. Jos kaavasuunnitelman mukaista rakentamista aletaan lomakylän alueella tehdä, on alueella tehtävä tarkkuusinventointi, jotta esihistoriallisen asuinpaikan todellinen laajuus saadaan selville. Rakennusprojekteista muinaisjäänösalueen läheisyydessä on pyydettävä Tornionlaakson museon lausunto ja hankkeesta vastaavan tulee tilata ja kustantaa tutkimukset arkeologisia kenttäpalveluja tarjoavalta toimijalta.

Museon näkemyksen mukaan muinaisjäännösalue ja sen ympäristö on syytä jättää uudisrakentamisen ja korttelialueiden ulkopuolelle.

Kaavaluonnos ja valmisteluaineisto

Ranta-asemakaavan luonnoksessa suunnittelualueelle on osoitettu viisi Matkailua palvelevien rakennusten korttelialuetta (RM-1), joille on osoitettu yhteensä 18500 k-m² rakennusoikeutta. Torassiepin rantaan on osoitettu Asuinpientalojen korttelialue merkinnällä AP-1. Alueelle on osoitettu kolmen tonttia, joilla on rakennusoikeutta yhteensä 1050 k-m². Kortteleiden suurimmiksi sallituiksi kerroskorkeuksiksi on osoitettu II, 2/3k II ja lu 2/3. Lisäksi kaavaluonnoksessa on Maa- ja metsätalousaluetta (M) ja Maa- ja metsätalousaluetta, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY). Kaavaselostuksen mukaan kaavoitettavan alueen aluetehokkuudeksi muodostuu RM-1-alueella hieman alle $e=0.02$ ja AP-alueelle $e=0.07$. Siepin pihapiirin rakennuksista kuusi on osoitettu kaavaluonnoksessa suojeltaviksi merkinnällä sr. Ne sijaitsevat RM-1 -alueella.

Korttelialueet on osoitettu laajoiksi ja vain osalle alueista on osoitettu ohjeelliset rakennusalueiden rajat. Esitetyt aluerajaukset mahdollistavat rakentamisen levittäytymisen koko RM-1-alueille. Rajaamalla korttelialueet ja rakennusalat pienemmiksi ja lähemmäs kaavassa osoitettuja katuyhteyksiä rakennettu alue jäisi pienemmäksi, liikenneyhteydet lyhyemmiksi ja kaavoitettavalle alueelle enemmän rakentamatonta metsäaluetta poronhoidon edellytysten turvaamiseksi.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa mainitusta poiketen muita kaavaluonnosvaihtoehtoja ei ole esitetty.

Kaavaselostukseen (sivu 5.) on syytä tarkentaa, että Torassiepin kylä on valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö ja se sisältyy Ounas- ja Pallastunturien maisemat -nimiseen valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeseen.

Tornionlaakson museo toteaa, että kaavaselostuksen luvun 4.5.3 *Kaavan suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin* kohdassa "Elinvoimaista luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat" ei ole tunnistettu valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta tai rakennettua kulttuuriympäristöä eikä arvioitu kaavan vaikutuksia niihin. Maisemallisten arvojen lisäksi perinteisten elinkeinojen muodostamat alueet ja miljööt ja näiden elinkeinojen elinvoimaisuuden säilyminen ovat olennainen osa kulttuurimaisema-alueen arvoja, joita valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti tulee alueella vaalia.

Kaavamuutoksessa ei ole huomioitu myöskään olemassa olevaa, yleiskaavassa vaalittavaksi osoitettua rakennettua kulttuuriympäristöä (sk), joka ulottuu myös loma-kylän alueelle. Yleiskaavassa ei ole osoitettu uusia rakennuspaikkoja Toras-Siepin järven rantaan, kuten ranta-asemakaavaan on osoitettu. Toras-Siepin kylän tuntu-maan yleiskaavassa osoitetut uudet rakennuspaikat sijoittuvat kyläaluetta ympäröivän metsän reunamille ja kyläalueen ulkopuolelle Jerisjoen varteen.

Tornionlaakson museo toteaa, että asemakaavalla on osoitettu rakentamista yleiskaavan vastaisesti M-1-alueille. Yleiskaavan mukaisesti M-1-alueelle tulee sallia vain maa- ja metsätalouteen tai kalatalouteen liittyvä tarpeellinen rakentaminen. Yleiskaava ei edellä mainittujen seikkojen valossa ole ollut museon näkemyksen mukaan

kaikilta osin ohjeena asemakaavaa laadittaessa. Kaavan suhdetta yleiskaavaan ei myöskään ole riittävällä tavalla arvioitu.

Asemakaavaluonnoksessa Torassiepin kylän keskeiset niitty- ja peltoalueet on osoitettu ranta-asemakaavan luonnoksessa Maa- ja metsätalousalueeksi, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY). Tornionlaakson museon näkemyksen mukaan kyseiset kylämaiseman kannalta erittäin tärkeät avoimet ranta- ja tulvaniityt sekä pellot tulee osoittaa asemakaavassa *Maisemallisesti arvokkaaksi peltoalueeksi* merkinnällä MA.

Valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön kuuluva osa kaavoitettavasta alueesta tulee osoittaa *Kyläkuvallisesti ja maisemallisesti tärkeäksi alueen osaksi* viivarasterilla tai viivamerkinnällä sk. Merkintään tulee liittää kaavamääräys: *Torassiepin kylän valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, jolla uudis- ja korjausrakentaminen, tiestön rakentamis- ja korjaustoimenpiteet sekä muut ympäristöä muuttavat toimenpiteet tulee sopeuttaa ympäristön ominaispiirteisiin. Alueella oleva perinteinen rakennuskanta ja niiden ominaispiirteet tulee korjaus- ja muutostöissä säilyttää. Aluetta koskevista suunnitelmista tulee pyytää alueellisen vastuumuseon lausunto.*

Ranta-asemakaavan viranomaisneuvottelussa (22.2.2024) Tornionlaakson museo on edellyttänyt, että alueelle tulee laatia rakennetun kulttuuriympäristön inventointi, jossa selvitetään kaavoitettavalla alueella sijaitseva matkailuun liittyvä moderni rakennuskanta sekä päivitetään kyläalueella sijaitsevan vanhemman rakennuskannan inventoinnit. Museo toteaa, että alueelta ei ole tehty rakennetun kulttuuriympäristön selvitystä eikä sitä ole mainittu kaavaselostuksen liiteasiakirjojen luettelossa tai tulevana selvityksenä. Puuttuvan selvityksen vuoksi museo ei voi tässä vaiheessa ottaa kantaa lomakylän osalta esitettyyn uudisrakentamiseen.

Suunnittelualue sisältyy osittain valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön ja sijaitsee sen vaikutusalueella. Museon näkemyksen mukaan asemakaavan laatiminen edellyttää kaavaselostuksessa esitettyjen paria valokuvaa tarkempia selvityksiä, jotta voidaan arvioida kaavan vaikutuksia olemassa olevaan rakennettuun ympäristöön, valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön ja maisema-alueeseen. Suunnitelmassa on esitetty laajaa uudisrakentamista sekä Toras-Siepin rantaan, Torassiepin kylän tuntumaan, että kylän itäpuolella olevan selänteen lakialueelle. Jotta rakentamisen maisemalliset vaikutukset suhteessa valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin voitaisiin riittävästi arvioida, tulee museon näkemyksen mukaan harkittavaksi myös maisemaselvityksen laatiminen.

Tornionlaakson museo toteaa, että esitetty kaavamuutos ei täytä maankäyttö- ja rakennuslain 24 §, 42 § ja 54 § eikä maankäyttö ja rakennusasetuksen 1 § ja 25 § vaatimuksia rakennetun kulttuuriympäristön tai arkeologisen kulttuuriperinnön osalta eikä kaavan vaikutuksia ole riittävällä tavalla arvioitu suhteessa valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin.

Lausunnon laatimiseen on osallistunut rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman osalta rakennustutkija Teija Ylimartimo.

Titta Kallio-Seppä
museonjohtaja

Laura Ohenoja
arkeologi, vs.

Tiedoksi Museovirasto, Kulttuuriympäristön suojelu yksikkö
Lapin ELY-keskus, Maankäyttö ja ympäristövaikutukset yksikkö

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 7 pages before this page

Dokumentet inneholder 7 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 7 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 7 sider før denne side

Detta dokument innehåller 7 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende